

JÄÄTMED – ELANIKKONNA TEADLIKKUS ON KASVAB

Keskkonnaministeeriumi ülevaade jäätmemajandusest aastatel 2003–2006

Me kõik puutume iga päev kokku prügiga – oleme ise prügi tekitajad. Selleks, et hoida meie elukeskkonda inimväärseks ja loodussõbralikuna, on vajalik jäätmekäitluse vastavusse viimine kaasaja nõuetega.

Just jäätmekäitlusele on Keskkonnaministeerium viimasel kolmel aastal eriliselt tähelepanu pööranud. Välja on töötatud uusi jäätmealaseid õigusakte ning arendatud jäätmekäitluskohtade võrgustikku. 2004. aasta 1. maist hakkas kehtima uus jäätmeseadus ja sama aasta 1. juunist uus pakendiseadus. Nimetatud seaduste ja nende alamate õigusaktidega võeti üle Euroopa Liidu jäätmealased õigusaktid.

Aastatel 2003–2006 oli erilise tähelepanu all meetmete rakendamine uute jäätmealaste õigusaktide elluviimiseks, sh jäätmete taaskasutamise edendamine ja uute, keskkonnanõuetele vastavate jäätmekäitluskohtade rajamine. Samuti tootja vastutuse rakendamine teatud jäätmevoogudele nagu pakendid ja pakendijäätmed, elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmed, romusõidukid ja vanarehvid.

Viimastel aastatel on oluliselt vähenenud nõuetele mittevastavate prügilate arv. Kui 2003. aasta algul tegutsenud 59 prügilast vastas nõuetele vaid kolm, siis 2006. aasta lõpuks olid need arvud 30 ja kaheksa. Kolme viimase aasta jooksul on alustanud tööd kolm uut kaasaegset piirkondlikku tavajäätmete prügilat: Uikala, Tallinna ja Paikre prügilad. Uute prügilate rajamisega arendatakse välja kompleksne jäätmekäitlus, kus lisaks jäätmete ladestamisele toimub ka jäätmete liigiti vastuvõtt ja biolagunevate jäätmete kompostimine. Suletud on arvukalt vanu nõuetele mittevastavaid prügilaid (suuremad neist Tallinnas Pääsküla prügila, Jõhvis Kotinuka ja Pärnu prügila sulgemine). Eriti ulatuslikud tööd on tehtud Sillamäe radioaktiivsete jäätmete hoidla saneerimiseks. Rajatud on 15 jäätmejaama, kus toimub jäätmete vastuvõtt ja nende edasine suunamine taaskasutamisele või ladestamiseks prügilasse. Mitmed jäätmejaamad on ehitamisel või planeerimisfaasis. Aastail 2003–2006 investeeriti jäätmemajanduse arendamiseks ja korrastamiseks erinevatest allikatest üle 750 miljoni krooni, sh Keskkonnainvesteeringute Keskuse, riigieelarve, Euroopa Liidu abi ja projekti arendajate vahendil.

Pidevalt on kasvanud liigiti kogutud jäätmete ning vähenenud prügilasse ladestatavate jäätmete osakaal. Kui veel 2000. aastal ladestati peaaegu kõik tekkinud olmejäätmed prügilasse, siis nüüd ladestatakse sinna vähem kui kaks kolmandikku tekkivatest olmejäätmetest. Ülejäänud jäätmed taaskasutatakse või viiakse riigist välja taaskasutamise eesmärgil.

Välja on arendatud toimiv üleriigiline ohtlike jäätmete kogumissüsteem. Suuremates keskustes on olemas ohtlike jäätmete kogumispunktid, kuhu iga elanik saab ära anda koduses majapidamises tekkinud ohtlikud jäätmed. nagu näiteks päevavalguslambid, vanad akud, patareid, majapidamises kasutatavate kemikaalide jäägid, vanaõli, ravimid, jne. Kui 2003. aasta algul oli Eestis 41 ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavat ettevõtet, siis praegu on neid 107, neist 27 litsentseeritud autolammutustöökoda.

2005. aastat võib lugeda pakendijätmete kogumise- ja taaskasutamise üleriigilise süsteemi rajamise algusaastaks. Tööd alustas kolm keskkonnaministri poolt akrediteeritud pakendi taaskasutusorganisatsiooni – MTÜ-d Eesti Taaskasutusorganisatsioon ja Eesti Pakendiringlus ning OÜ Eesti Pandipakend, kellele pakendiettevõtjad võisid üle anda oma turule lastud kauba pakendite ja pakendijätmete kogumise ja taaskasutamise kohustused. Pakendiseaduse eesmärkide saavutamiseks rakendati uute majandusmeetmetena 1. maist 2005 pakendite tagasivõtu kohustus ning kehtestati tagatisraha õlle, vähese etanoolisisaldusega alkohoolse joogi ja karastusjoogi klaas-, plast- ja metallpakenditele. 1. juulist 2005 hakkas kehtima pakendiaksiis lisaks alkoholi- ja karastusjoogi pakenditele ka muudele müügi- ja pakenditele kui neid seaduses ettenähtud koguses ei taaskasutata. Koostöös Austria Keskkonna Agentuuriga viidi aastail 2005-2006 läbi EL poolt finantseeritud mestimisprojekt „Pakendi ja pakendijätmete kogumise- ja taaskasutussüsteemi arendamine Eestis“. Projekt keskendus valdkonna strateegiliste eesmärkide püstitamisele ja teabesüsteemi (pakendiregister) arendamisele. Viidi läbi koolitusprogramm valdkonnaga seotud ametnikele, milles keskenduti peamiselt järelevalve küsimustele ja Euroopa aruandlusele. Kogemusi jagasid eksperdid Austria Keskkonna Agentuurist, Austria Elukeskkonnaministeeriumist, taaskasutusorganisatsioonist ARA, Viini linnavalitsusest jm. Projekti käigus viidi läbi ka meediakampaania „Aita pakend ringles“. Keskenduti peamiselt kohalike omavalitsuste ametnike teadlikuse tõstmisele, loodi pakenditeemat kajastav eesti- ja venekeelne veebikeskkond www.taaratark.ee ja koolinoortele mõeldud õppefilm.

Alates 13. augustist 2005 rakendus nõue, mille kohaselt kodumajapidamises kasutamiseks mõeldud elektri- ja elektroonikaseadme turustaja peab tarbijalt tasuta tagasi võtma arvu- ja vastavuse alusel turule lastava seadmega sama liiki ja otstarvet täitva kasutatud elektri- ja elektroonikaseadme. Kui turustajast 10 km raadiuses ei ole elektroonikaromude kogumiskohta, peab turustaja füüsiliselt isikult tasuta tagasi võtma turustatava seadmega sama liiki ja sama otstarvet täitvast seadmest tekkinud elektroonikaromu, sõltumata sellest, kas see füüsiline isik on soetanud või soetab turustajalt samalaadse seadme. Samuti on jätteseaduse kohaselt autode ja rehvide müüjad kohustatud tarbijalt tasuta tagasi võtma romusõidukid ja nende osad.

Koostati mitmed uurimis-arendustööd optimaalsemate lahenduste leidmiseks EL uute jätmedirektiivide ülevõtmiseks ja rakendamiseks, sealhulgas autoromude, elektri- ja elektroonikaseadmete jätmete, patarei ja aku jätmete tekke ja taaskasutamise vajaduse hindamiseks, biolagunevate jätmete käitlussüsteemi loomiseks. Alustati uue üleriigilise jätmekava koostamist.